

**Carolus M. Romanorum Imperator, Et Francorum Rex,
Romano-Catholicus, Libris IV. Explicatus, Et Vindicatus**

Schaten, Nicolaus

Nevhsii, 1674

Cap. 11. De cultu Reliquiarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-99067](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-99067)

etiam Paderbornensis Ecclesiæ, ad forum tuum scrutarium spectant, nec digna reputo, quæ calamo attingam. Quod enim de priscis hæreticis, & hæreseôn scriptoribus *Augustinus lib. 8. de civit. Dei c. 4.* id de te tuique similibus rabulis censeo: *Nam qui, inquit, vel non possunt intelligere quod dicitur; vel tam diu sunt adversitate mentis, ut etiamsi intellexerint, non obediunt: respondent ut scriptum est, loquuntur iniquitatem, & infatigabiliter vani sunt.* Quare omnia tua somnia velle refutare, nihil erit aliud, quàm tecum velle delirare. Et quid obsecro te tuosque hîc fatigas? Estne *de necessitate salutis*, invocatio Sanctorum? Catechismus Canisij id te docere poterat, in quo quæstio, *Licetne Sanctos colere, & invocare?* satis hoc exponit. Quare & hæc Bellarmini propositio est: *Sancti piè & utiliter invocantur.* Id qui negat, & pertinaciter oppugnat, hæreticus est. Caterùm invocatio SS. libera pietas est, quæ consultitur, non præcipitur; suadet exemplis, praxi, consensuque Ecclesiæ, non imperatur, ut suprà dixi. Tantùm abest, ut hîc vobis causa esse possit recedendi ab Ecclesia Catholica. Hæc planius cognosces, si legas, quæ in Concilio Tridentino Sess. XXV. hac super re decernuntur. Et quid hîc aliud agitis? nisi ut ex cultu imaginum & Sanctorum *vulgus in odium nominis nostri cogatis, & nos odisse incipiat, antequam nosse.* Cyprian, de Vanit, idolorum.

C A P V T X I.

De cultu Reliquiarum.

Hoc postremum caput attexit hîc Prædicans & *lipsanolatriam* inscribit, quo Catholicos ex cultu *Reliquiarum* idololatriæ perstringere conatur. Verùm nihil pro more, & hæresis suæ furore, præter sarcasmos, scommata, & calumnias hîc legas. Contrà nos pro instituto rem ipsam, ut cætera, primùm asseramus: si duo prius ad monuerimus,

M M M M 3

Primùm

Primum est, hanc hæresin ex antiquis esse unam, quam primò docuit *Eunomius* Arianæ factionis auctor, deinde *Vigilantius*: uti id ex scriptis D. Hieronymi constat, cultum Reliquiarum contra Vigilantium propugnantis: post Vigilantium, *Constantinus Copronymus* Imperator cum iconoclastis. Nam is ut *Suidas* scribit, omnes ubique Reliquias Sanctorum haud secus, quàm imagines Sanctorum aboleri atque abjici iussit: ob quæ hæc hæresis damnata simul in Nicæna Synodo. Horum vestigijs insitens *Claudius Taurinensis*, ut *Jonas Aurelianensis* Episcopus refert, cultum Reliquiarum improbavit. Ab his jam ante damnatis ab Ecclesia auctoribus, *Lutherus* & *Calvinus* hanc suam doctrinam acceperunt. Vide nunc Prædicans, hoc ipso, quòd vestra doctrina tantum antiquorum hæreticorum vincitur, satis est refutasse *Lutherum* & *Calvinum*. Secuti sunt postea anabaptistæ, ceterique novatores huius sæculi. Quo tamen in genere æquiores sunt *Lutherani*, quàm *Calvinistæ* & anabaptistæ, qui furore iconoclastarum corpora Sanctorum, & Reliquias exurunt, & cineres in flumina abjiciunt. Testis *Hollandia* & *Galilia*, testis *Monasteriensis* urbs ex anabaptistarum immanitate.

Alterum est ex nomine Reliquiarum, quo non modò comprehenduntur corpora sanctorum, ossa, & particulæ ex corpore, sed & velles, vela, aliaque quibus Sancti usi sunt. Nunc ipsa veritas cultusque Reliquiarum asseratur.

I. Ex Scriptura: *Exod. 13.* *Moyfes* discessurus ex *Ægypto*, noluit istuc relinquere ossa *Iosephi* Patriarchæ, sed honorificè transtulit secum in *Palæstinam*, & terram promissionis. *Deut. ult.* Deus ipse corpus *Moyfi* honoravit, illudque sepelivit: quo argumento usus *Hieronymus* contra Vigilantium. *4. Reg. 13.* Ossa *Elisei Prophetæ* cum tetigissent mortuum quendam hominem, continuò ad vitam revocatus est. Tam insigni miraculo Deus honoravit ossa Sancti. *4. Reg. 23.* cum *Iosias* Rex delubra idolorum everteret, ossa istuc mortuorum effodit, & in cineres redegit: ossa tamen Prophetæ istuc reperta, asservari iussit. *Isaia 11.* De sepulchro Christi: *In eum Gentes sperabunt, & erit sepulcrum ejus gloriosum.* Hæc de sepulcro Christi dici constat ex *Rom. 15.* nec de huius sepulcri tantum tempore, quo Christi corpus continebat, sed pro futuro etiam tempore, uti docet *Hieronymus* Epist. ad *Marcellam*, id quod omnium inde Christianorum cultus, & Regum Christianorum lampades in hodie-

hodiernum diem monstrant. Hæc tamen ita ridet Lutherus lib. de abolenda Missa, ut scribat: Deo non majorem curam esse de *sepulcro Christi*, quàm de bobus.

Matth. 9. Hæmorrhœissa fimbriam Christi tetigit & sanata est. Act. 19. Christiani Pauli sudaria & semicinctia deferebant ad ægrotos, quorum contactu sanitas reddita. Imò Act. 5. certatim umbram Petri attingere occurrebant. Quid verò inter Reliquias minutius esse poterat? Hæc si vidissent *Lutherus & Calvinus*, haud minus quàm si Christi togam aut ipsum Christum oscularemur, superstitionis nos damnassent, & cum his Nifanius. Hac autem veneratione, plusquam civilem cultum Reliquijs exhibitum fuisse, cæcus est qui non videt. Aut quis negabit, eadem miracula quæ tum ad Reliquias Christi & Apostolorum facta sunt, deinceps etiam fieri potuisse? Dicunt, nullum in citatis locis præceptum contineri: sed nec ullibi à Scripturis Reliquiarum cultus improbatur damnaturve, ut ab hæreticis fit. Imo idèd hæc scribuntur & commendantur, ut exemplis provocent. Et quàm multa sunt, hujusmodi, ut suprà retuli, in sacrâ Scriptura, quæ sine præcepto laudabiliter fiunt, & facienda commendantur?

I I. Probatur ex perpetuâ traditione Ecclesiæ, uti Bellarminus contra Centuriatores ostendit, qui à sæculo quinto hunc cultum cœpisse mentiuntur. Imo scribit Gregorius M. lib. 3. epist. 30. statim ab eo tempore quo passi sunt Apostoli, ex Oriente venisse fideles, qui eorum Reliquias, tanquam civium suorum peterent: idque constat ex Martyrio S. Polycarpi, cujus Reliquias certatim Christiani petivere, ut refert Eusebius lib. 4. c. 15. Constatque præterea ex Martyrum sepulcris, & ossibus translatis, ut *S. Ignatii*, aliorumque. Qua super re pluribus Vasquez, & alij.

I I I. Afferitur ex Concilijs omnium propè nationum, ut ex tomis Conciliorum Regiorum Parisiensium constare potest. Nicænum I I. Concilium damnat Copronymum Reliquias detestantem. Unde Act. 3. Reliquias salutes fontes appellat, Act. 7 jubet deponi Clericum, & laicum excommunicari, quòd Reliquias Martyrum contemnerent. Gangrense Concilium ante annos MCCC. Can. ult. anathema ijs dicit, qui memorias Martyrum, & sepulcra, locaque in quibus eorum sunt Reliquiæ execrantur. Concilium Carthaginense V. can. 14. & Africanum cap. 50. jubet ut nulla altaria, vel memoriæ Martyrum dedicentur, nisi in
ijs

ijs aliquæ Martyrum Reliquiæ sint: utrique S. Augustinus interfuit, Braccarense Concilium III. in Hispania can. 5. statuit, ut in supplicationibus Episcopi vel Sacerdotes gestent thecas Reliquiarum, populo præcedente, vel sequente. Epainense in Gallia can. 25. jubet Reliquias non poni in Ecclesia, ubi non sint Clerici, qui sacris cineribus psallendi frequentia famulentur. In Italia Concilium Lateranense sub Innocentio III. cap. 62. jubet, ne ob fraudes commissas novæ Reliquiæ publicæ venerationi exponantur, sine auctoritate Pontificis, quod & aliæ leges Episcoporum commendant. Quæ super re in jure Canonico, cap. *cum ex eo, De Reliquijs.* & in lege Civili C. *de Episcopis & Clericis* decernitur. In Germania Concilium Moguntinum can. 51. statuit, ne corpora Sanctorum transferantur de loco ad locum sine consilio Episcopi, & Sanctæ Synodi. Hæc autem Concilia, uti & Patres præter scripturam innixa sunt Traditione, quæ ex praxi & consensu omnium Ecclesiarum vim obtinet, uti id Vasquez, Suarez, cæterique docent.

IV. Probatur consensu Patrum tam Græcorum, quàm Latinorum. Inter Græcos S. Basilius in psal. 115. *Quando judaice aliquis moriebatur, abominabilia erant morticina, cum pro Christo mors contingit, pretiosa sunt reliquiæ Sanctorum.* Oratione in Quadraginta Martyres tradit Reliquias eorum per totam illam regionem dispersas fuisse, & à Christianis expetitas.

S. Justinus Martyr quæst. 28. uti & Ecclesiæ Smirnenfis Epistola ad Ponti Ecclesias: *Nos Divi Polycarpi ossa potiora lapillis preciosis, & à cineribus sublata eo loco reposuimus, qui erat decorus consentaneus.*

S. Gregorius Nyssenus Orat. de Theodoro Martyre: *Anima inquit, ex quo sublimis abiit, in suo loco requiescit; corpus vero venerandum, & immaculatum instrumentum, cum multo honore, & cultu compositum, atque ornatum in angusto sacroq; loco situm est. addit, ipsas reliquias contingere summopere desiderandum, tanquam summarum precum donum.*

S. Gregorius Nazianzenus Orat. 1. in Julianum Apostatam: *Non victimas, inquit, pro Christo casareveritus es, quorum vel sola corpora id possunt, quod anima sancta, si ve manibus contrectentur, si ve honorentur, quorum vel sola gutta sanguinis vel exigua passionis signa idem possunt quod corpora. Hæc non colis, sed contemnis & aspernaris, qui Herculis rogam admiraris,*

S. Cyril.

S. Cyrillus Episc. Hierosolym. Catech. 18. *Ut autem anima Sanctorum non solum honoretur, credaturque, quod etiam in corporibus mortuorum inest virtus seu potentia, jacens in sepulchro Elisei mortuus, mortuumque Propheta corpus attingens, vivificatus est.* Hoc eodem sacrae Scripturae exemplo probat reliquiarum cultum *Clemens lib. 6. Constit. c. ult. Chrysost. orat. in laudem S. Ignatii Martyris, alijque Patres.*

S. Chrysostomus serm. de S. Juventio & Maximo; *Idcirco, inquit, sepius eos in visamus, tumulos adoremus, magnaue fiducia reliquias eorum contingamus, ut inde benedictionem aliquam assequamur.* Et quæ non Hom. ult. in Epist. ad Rom. de corpore S. Petri & Pauli, Hom. 61. ad populum, quantum non extollit sepulcra, & reliquias Sanctorum supra sepulcra Regum & Imperatorum? ab eodem Constantinus Magnus *sanctorum S. Petri* appellatus, eò quod ante fores Basilicæ sepultus, ubi S. Petri reliquæ servabantur. Quin ipse Theodosius Imp. Arcadij filius, corpus D. Chrysostomi veneratus Constantinopolim deferri iussit, quod deinde Romam deportatum est, ut in vita ejus traditur. Accedit *Theodoretus lib. 8. ad Græcos de Martyribus, Damascenus lib. 4. c. 16. Athanasius in vita B. Antonij, qui pallium ejus tanquam imaginem sanctitatis accepit, & veneratus est: quemadmodum S. Antonius Pauli Eremitæ tunicam solemnibus tantum diebus induere solitus. Longum ceteros referre. Quapropter Eusebius Emisenus hom. de S. Blandina: Ubi sunt, qui venerationem sacris Martyrum dicunt non esse deferendam corporibus?*

Inter Latinos Patres quantus est *Ambrosius serm. 93. de SS. Nazario & Celso? Quod si dicas mihi, inquit, quid honoras in carne jam resoluta, atque consumpta? Honoro in carne Martyris exceptas pro Christi nomine cicatrices, honoro viventis memoriam perennitate virtutis, honoro in cineribus semina aternitatis, honoro corpus, quod mihi Dominus ostendit diligere: cur autem non honorent corpus illud fideles, quod reverentur & demones? quod & affixerunt in supplicio, sed honorificant in sepulchro? Honorantque corpus, quod Christum honoravit in gladio, quod cum Christo regnabit in celo.* Epistolâ 58. ad fideles per omnem Italiam, (postquam corpora Gervasij & Protasij divinitus illi ostensa fuerunt, ab eoque reperta sunt,) refert præterea sibi revelatum esse, ut in eorum honorem Ecclesiam ædificaret, quod cum faceret Ambrosius, sanè majorem illis, quam civilem cultum detulit. Imò refert Ambrosius, dum corpora ho-

NNNN

runa

rum Martyrum elevaret humo. ejusmodi chartam simul repertam fuisse hac inscriptione: *Ego servus Christi Philippus, abstuli cum filio meo furtim nocte sancta corpora, & in domo mea Deo solo teste in ista arca saxeâ sepelivi, credens me orationibus eorum consequi misericordiam Domini nostri Jesu Christi.* Eadem habet Ambrosius Epist. 55. de inventione Reliquiarum SS. Vitalis & Agricolaë.

Hieronymus quâ non contentione adversus Vigilantium propugnat reliquiarum cultum? *Dolet, inquit, Martyrum reliquias pretioso operiri velamine, & non vel pannis, vel cilicio colligari, vel projici in sterquilinum, ut solus Vigilantius ebrius & dormiens adoretur.* Hic in idea Vigilantis te conspicis Nifani. Et mox idem Hieronymus: *Ergo sacrilegi sumus, quando Apostolorum Basilicas ingredimur? Omnes Episcopi non solum sacrilegi, sed & fatui judicandi sunt, qui rem vilissimam & cineres dissolutos in serico, & vase aureo portaverunt? Cujus nunc standum iudicio, Hieronymi, an Vigilantis? tu Vigilantium, ego Hieronymum sequar, & cum eo antiquam ejus sæculi Ecclesiam.* Audi quàm exprobet Vigilantio Epist. 53. *Os fetidum rursus aperire audes, & putorem spurcissimum contra SS. Martyrum proferre reliquias, & nos qui eas suscipimus, appellare cinerarios, & idololatrias, qui mortuorum ossa veneramus? Nunquid eadem vox tua Nifani? quasi venerando ossa mortuorum cultu latræ adoremus.* Sed quid Hieronymus respondet? *Honoramus autem reliquias Martyrum, ut eum, cujus sunt Martyres, adoremus. Quis unquam, ô insanum caput! aliquando Martyres adoravit? quis hominem putavit Deum?* Hinc verbo venerandi & honorandi utitur Hieronymus, ut cultum dulæ distinguat à latræ: ac tametsi Patres aliquando Sanctos, eorumque corpora adorari dicant, ea vox tamen, cum de Sanctis agunt, de dulæ & non latræ cultu intelligenda est. S. Maximus serm. de Sanctis: *Cuncti, inquit, Martyres devotissimè percolendi sunt, sed ij præcipuè venerandi sunt à nobis, quorum reliquias possidemus.*

S. Gaudentius Brixiaë Episcopus tract. de dedicat. Basilicæ: *Ut venerandas Sanctorum reliquias haberemus, Deus noster tribuit, deinde ut hanc honori eorum Basilicam fundare valeremus, ipse largitus est.* Omitto Leonem Pontificem, Paulinum, Prudentium, Rufinum, Gregorium Magnum, Bedam, Gregorium Turonensem, aliosque Patres, primis ante Carolum Magnum sæculis, quos longum commemorare. Unus Augustinus satis esse poterit: is Epist. 42. *Videtis, inquit, nobilissimi eminentissimum*
culmen

culmen ad sepulcrum piscatoris submisso diademate supplicare. Epist. 103. ad Quintianum : *Portant sanè Reliquias beatissimi & gloriosissimi Stephani Martyris, quod non ignorat sanctitas vestra, sicuti & nos fecimus, quàm convenienter honorare debeatis.* Lib. de dogmatibus Ecclesiæ tom. 3. operum S. Augustini, Sanctorum corpora & præcipuè Sanctorum Martyrum, ac si Christi membra sincerissimè honoranda, & Basilicas eorum nominibus appellatas, velut loca sancta divino cultui mancipata affectu piissimo, & devotione fidelissima adeundas credimus: si quis contra hanc sententiam venerit, non Christianus, sed Eunomianus, & Vigilantianus creditur. Et quid plura ab Augustino requirimus? apud quem libro XXII. de Civitate Dei, tot miracula leges, quæ Deus ad sepulcra & reliquias Sanctorum operatus est.

Ac ne de particulis Reliquiarum, ut facis, queri possis, eò quòd abruptæ à corporibus Sanctorum passim dispergantur per Ecclesias, colanturque, habes eosdem Patres. Nazianzenus : *Exiguus etiam pulvis, ut vel ossium particula veterum quæpiam, aut paululum coma, vestisve, sparsi sanguinis quedam nota, cultum parem habeant, atque corpus integrum.* Chrysostomus in orat. *Quod Christus sit Deus*, ait: Totum orbem contendere aliquid ex illo ligno Crucis habere, & qui habent viri & mulieres, auro includunt. Eadem scribit Theodoretus lib. 8. Ambrosius serm. 4. de Nazario & Celso, & rationem addit: *Hæc est Martyrum SS. gloria, etsi per universum orbem seminetur in cineribus portio, manet tamen integra in virtutibus plenitudo.*

Criminaris & vestes Sanctorum, aliaque servari inter Reliquias à nobis, colique. Sisto hîc Patres denuo: Damascenus lib. 4. c. 12. de ligno Crucis inquit: *Nam si eorum, quorum amore flagramus, & domus nobis cara est, & lectus & vestis, quanto magis ea, quæ Dei & Salvatoris sunt, per quæ nobis salus parta est?* Addit deinde: *Ut sunt clavi, lancea, præsepe, indumentum, & vivificum sepulcrum.* Ambrosius Epist. 54. refert vestibus SS. Gervasij & Protasij attactis, Epist. verò 55. sudarijs Vitalis & Agricole sanatos ægros, quemadmodum Cyrillus Episc. Hierosolym. Catech. 18. Nazian. & August. hæc pluribus docent. Hunc in modum Cathedra S. Jacobi Apostoli, ut refert Eusebius lib. 7. Hist. c. 14. asservata fuit, de quâ hæc subiungit: *Unde declarat perspicuè, quemadmodum veteres Patres ad nostram usque ætatem Sanctis viris, ob eorum veram erga Deum pietatem, debitam venerationem tribuerint, & adhuc tribuere non cessant.*

NNNN 2

Quam

Quam traditionem conservat Ecclesia in cathedra S. Petri, in catenis quibus vinctus fuit, alijsque Apostolorum & SS. Lipsanis.

V. Hic cultus Reliquiarum asseritur miraculis, quæ Deus ad eorum venerationem perpetravit, de his pleni sanctorum Patrum, & historicorum libri. VI. Ex inventione & revelatione sanctorum corporum divinitus facta. VII. Ex translatione corporum & reliquiarum, ex uno loco in alium, honoris cultusque causa facta. VIII. Ex usu cereorum & lampadum, quibus à Christianis honorata sepulcra SS. & reliquiæ: uti hæc omnia Bellarminus ex Patribus, historicis, & omni antiquitate multis ostendit. VIII. Ratione: Corpora enim Sanctorum fuerunt organa animarum sanctarum, & instrumenta Dei ad miracula: sunt eadem pignora Patronorum, trophæa militantium & vincientium, eademque membra & membrorum partes, in quibus Sancti resurgent ad gloriam: *In carne mea, inquit Jobus, videbo Deum salvatorem meum.*

Horum omnium, quæ nos ex Scriptura, Concilijs, & Patribus hic paucis attulimus in medium, nihil memorat Nisanius, tanquam ad se, & ad hanc, de qua agimus, causam nihil spectent. Vel hæc legisti? & impostor es, quod hæc supprimas apud populum: vel non legisti? & impudens falsusque scriptores, qui cultum Reliquiarum tot plebeis diatribis, tot sarcasmis, & calumnijs proscindis. Nisi forte tibi reliquiæ magis placeant in armillis remissis. Certè has spurcicias verborum tuorum non à SS. Patribus, sed *Vigilantio* hæresiarcha didicisti, cujus impurum & spurcum os satis notavit Hieronymus. Nihil novi, sacra Christianorum rideri ab ethnicis, Judæis, & hæreticis. Hostis semper Sanctorum daemon, ad quorum adeo reliquias toties ejectus è corporibus humanis, vel silere jussus. Quale illud quod *Ruffinus, Theodoretus, Sozomenus, Chrysostomus* de translatione S. Babylæ referunt. Ejus enim Martyris Reliquiæ cum arca inclusa haud procul ab idolo & Apollinis oraculo consisterent, daemon ob vicinitatem Martyris responsa dare prohibitus est. Ob id Julianus apostata arcam cum Reliquijs alio transferri jussit, quod magna Christianorum celebritate factum est: quanquam vix arca Martyris inde transportata fuit, cum ignis è cælo lapsus idolum comminuit, & demoni silentium imposuit. Hinc nunc ad alias artes conversus, eaque falsitatis responsa quæ per simulacra non licet, per ministros suos, errorumque magistros eloquitur, tanto nocentius, quanto speciosius, aut velamento Scripturæ, aut veritatis pollicitatione, aut rationum fascino integuntur.

CAPUT XII,